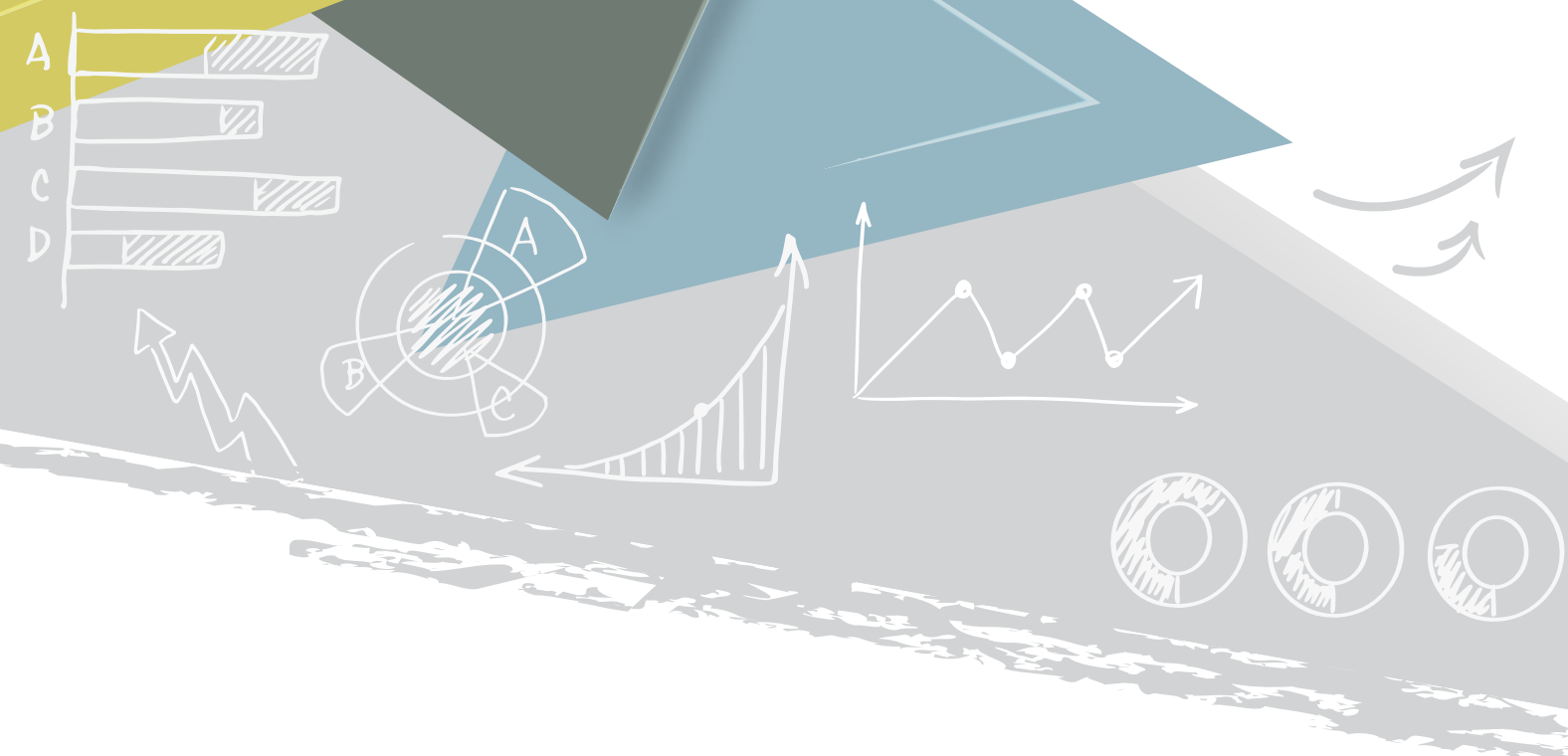

MD 54
Metodološki dokument
ISSN 1840-1082

METODOLOGIJA **STATISTIKE** **OBRAZOVANJA**

Bosna i Hercegovina

Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

Sarajevo, 2024.

METODOLOGIJA
STATISTIKE
OBRAZOVANJA

Bosna i Hercegovina

Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

Sarajevo, 2024.

PRAVNI TEMELJ

Na državnoj razini statistika obrazovanja je uspostavljena i razvijena na temelju relevantnog pravnog okvira u oblasti obrazovanja i statistike. Pravni temelj za prikupljanje statistika o predškolskom, osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju, kao i obrazovanju odraslih čine Zakon o statistici Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br 37/04), Zakon o statistici Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 6/95) i Zakon o statistici Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, br. 85/03), te Višegodišnji statistički program i godišnji Planovi rada statističkih institucija.

Podaci za sve razine obrazovanja se prikazuju prema važećim zakonima o predškolskom odgoju i obrazovanju, osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

Međutim, također smo vezani Uredbom (EZ) br. 452/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o proizvodnji i razvoju statistika obrazovanja i cjeloživotnog učenja u pogledu statistike o sustavima obrazovanja i osposobljavanja i Uredbom (EU) br. 912/2013 koja se odnosi na prikupljanje podataka za UOE upitnike.

KORIŠTENE KLASIFIKACIJE

- KLASIFIKACIJA OBRAZOVANJA ISCED 2011

Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja se koristi prema preporuci UNESCO-a, OECD-a, Eurostata i drugih međunarodnih organizacija za prikazivanje podataka o obrazovanju. Ova klasifikacija omogućava uporedivost podataka iz obrazovanja na međunarodnoj razini. Obrazovni programi su klasificirani prema razinama i poljima obrazovanja.

Razine obrazovanja prema ISCED 2011 su:

- ❖ ISCED 0 → u obrazovnom sustavu Bosne i Hercegovine odgovara predškolskom obrazovanju.
U Bosni i Hercegovini postoji devetogodišnje osnovno obrazovanje.
- ❖ ISCED 1 → u obrazovnom sustavu Bosne i Hercegovine odgovara obrazovanju u nižim razredima osnovne škole, od I do V razreda.
- ❖ ISCED 2 → u obrazovnom sustavu BiH odgovara obrazovanju u višim razredima osnovne škole, od VI do IX razreda.
- ❖ ISCED 3 → u obrazovnom sustavu BiH odgovara srednjem obrazovanju.
- ❖ ISCED 5 → u obrazovnom sustavu BiH odgovara programu višeg obrazovanja (VI stupanj).
- ❖ ISCED 6 → u obrazovnom sustavu BiH odgovara programu visokog obrazovanja (VII stupanj, kvalifikacijski stupanj „bachelor“).
- ❖ SCED 7 → u obrazovnom sustavu BiH odgovara programu visokog obrazovanja (VII stupanj, kvalifikacijski stupanj master, magistar znanosti i specijalista).
- ❖ ISCED 8 → u obrazovnom sustavu BiH odgovara programu visokog obrazovanja (VII stupanj, kvalifikacijski stupanj doktor znanosti).

- ISCED POLJA OBRAZOVANJA:
  - ❖ 00 Opći programi i kvalifikacije
  - ❖ 01 Obrazovanje
  - ❖ 02 Humanističke znanosti i umjetnost
  - ❖ 03 Društvene znanosti, novinarstvo i informiranje
  - ❖ 04 Poslovanje, administracija i pravo
  - ❖ 05 Prirodne znanosti, matematika i statistika
  - ❖ 06 Informacijske i komunikacijske tehnologije
  - ❖ 07 Inženjstvo, proizvodnja i građevinarstvo
  - ❖ 08 Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i veterinarstvo
  - ❖ 09 Zdravstvo i socijalna skrb
  - ❖ 10 Usluge
  - ❖ 99 Nepoznato ili neodređeno/nespecificirano (Ova kategorija nije dio klasifikacije, ali pri prikupljanju podataka šifra "99" je potrebna za "neodređena ili nepoznata polja obrazovanja").

POVJERLJIVOST PODATAKA

Povjerljivost statističkih podataka je uređena zakonom, a osoblje koje provodi statističko istraživanje ima po istom pravnom temelju obvezu zaštite povjerljivosti. Zakon o statistici BiH (Sl. Glasnik BiH 26/04 i 42/04 - Poglavlje XI - članak 23.-29.) utvrđuje princip povjerljivosti kao jedan od glavnih principa. Agencija za statistiku BiH proizvodi statistike sukladno statističkim načelima Kodeksa prakse europske statistike, a posebno sa načelom statističke povjerljivosti. Agencija za statistiku BiH ne raspolaže individualnim podacima za statistiku obrazovanja.

PREDŠKOLSKO OBRAZOVANJE

CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj statistike predškolskog obrazovanja je prikupiti i prikazati podatke iz oblasti predškolskog odgoja i obrazovanja, odnosno podatke o broju predškolskih ustanova, broju djece, odgojnih skupina, zaposlenom osoblju, kao i broju djece koja su pohađala program za djecu u godini pred polazak u školu.

IZVOR PODATAKA

Agencija za statistiku BiH agregira i objavljuje podatke dobijene na temelju statističkih istraživanja o obrazovanju koja provode entitetski zavodi za statistiku i Brčko distrikt BiH.

Prikupljene statističke podatke za predškolski odgoj i obrazovanje Agenciji za statistiku BiH dostavljaju: Federalni zavod za statistiku, Republički zavod za statistiku RS i ekspozitura Agencije u Brčko distriktu BiH.

IZVJEŠTAJNA JEDINICA

U statistici predškolskog odgoja i obrazovanja izvještajna jedinica je svaka predškolska ustanova, javna i privatna, udruženje građana, kao i osnovna škola koja organizira pripremni predškolski program za djecu u godini pred polazak u školu.

JEDINICA PROMATRANJA

Jedinica promatranja su djeca predškolske dobi upisana u javne i privatne predškolske ustanove, kao i djeca koja pohađaju program za djecu u godini pred polazak u školu.

OBUH VAT

Statistika predškolskog odgoja i obrazovanja je statistika punog obuhvata, što znači da su istraživanjem obuhvaćena sva djeca koja su upisana u javne i privatne predškolske ustanove, udruženja građana, vjerske organizacije koje mogu biti osnivači predškolskih ustanova, kao i osnovne škole koje su imale organiziran pripremni predškolski program za djecu u godini pred polazak u školu.

METODE I VRIJEME PRIKUPLJANJA PODATAKA

Podaci za predškolski odgoj i obrazovanje se prikupljaju godišnjim izvješćima na početku školske godine. Podaci se prikupljaju jednom godišnje, za cijelu školsku godinu.

Statističko istraživanje iz oblasti predškolskog odgoja i obrazovanja se provodi putem web aplikacije. Podatke dobijene od entitetskih zavoda za statistiku i ekspoziture Agencije u Brčko distriktu, Agencija za statistiku BiH objavljuje u agregiranom – zbirnom obliku.

DEFINICIJE NAJZNAČAJNIJIH POJMOVA

Predškolski odgoj i obrazovanje je djelatnost koja obuhvata odgoj i obrazovanje, skrb i zaštitu djece dobi od šest mjeseci do polaska u osnovnu školu i obavlja se u javnim i privatnim predškolskim ustanovama.

Rad sa djecom u predškolskim ustanovama organizira se u **odgojnim skupinama**. Odgojne skupine se osnivaju prema uzrastu djece.

Odgojne skupine mogu biti:

- **Jasličke**, za djecu dobi od šest mjeseci do tri godine,
- **Vrtičke**, za djecu dobi od tri godine do polaska u osnovnu školu,
- **Mješovite skupine**, skupine za djecu različitog uzrasta. Formiraju se samo u slučajevima gdje se ne mogu formirati skupine istog uzrasta.

PUBLIKOVANJE

Statistika predškolskog obrazovanja se objavljuje prema planu publikovanja u priopćenjima u formi preliminarnih i konačnih podataka.

OSNOVNO OBRAZOVANJE

CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj statistike osnovnog obrazovanja je prikupiti, obraditi i publikovati podatke iz oblasti osnovnog obrazovanja, odnosno podatke o stanju, strukturi i razvoju škola i odjeljenja, o strukturi i kretanju učenika i nastavnika, o rezultatima školovanja i nastavnom kadru koji provodi program osnovnog obrazovanja.

IZVOR PODATAKA

Agencija za statistiku BiH agregira i objavljuje podatke dobijene na temelju statističkih istraživanja o obrazovanju koja provode entitetski zavodi za statistiku i Brčko distrikt BiH. Prikupljene statističke podatke za osnovno obrazovanje Agenciji za statistiku BiH dostavljaju: Federalni zavod za statistiku, Republički zavod za statistiku Republike Srpske i ekspozitura Agencije u Brčko distriktu BiH.

IZVJEŠTAJNA JEDINICA

U statistici osnovnog obrazovanja izvještajna jedinica je svaka javna i privatna redovita osnovna škola i osnovna škola za djecu sa poteškoćama u razvoju.

JEDINICA PROMATRANJA

Jedinica promatranja su svi učenici koji pohađaju redovitu osnovnu školu i osnovnu školu za djecu sa poteškoćama u razvoju, kao i učitelji i nastavnici zaposleni u osnovnim školama.

OBUH VAT

Statistika osnovnog obrazovanja je statistika punog obuhvata, što znači da su istraživanjem obuhvaćeni učenici svih redovitih osnovnih škola i učenici osnovnih škola za djecu sa poteškoćama u razvoju, koji su u datoj školskoj godini upisani u osnovne škole kao i učitelji i nastavnici zaposleni u osnovnim školama.

METODE I VRIJEME PRIKUPLJANJA PODATAKA

Podaci se prikupljaju jednom godišnje, za cijelu školsku godinu. Podaci za osnovno obrazovanje se prikupljaju godišnjim izvještima na početku školske godine. Podaci se prikupljaju iz administrativnih izvora i putem web aplikacije. Podatke dobijene od entitetskih zavoda za statistiku i ekspoziture Agencije u Brčko distriktu, Agencija za statistiku BiH objavljuje u agregiranom – zbirnom obliku.

DEFINICIJE NAJZNAČAJNIJIH POJMOVA

Školom se u statistici obrazovanja smatra skupina učenika organiziranih u jednu školsku jedinicu, sa jednim ili više nastavnika koji izvode nastavu određene vrste, po određenom nastavnom planu i programu, bez obzira je li škola matična, samostalna, područno odjeljenje ili odjeljenje pri drugoj vrsti škole. Školom se smatraju i teritorijalno izdvojene jedinice/ područna odjeljenja u sastavu osnovne škole, kao i odjeljenja za djecu sa poteškoćama u razvoju pri redovitim osnovnim školama.

Učenik je osoba upisana u školu sa ciljem pohađanja nastave.

Odjeljenje je skupina učenika koje, istovremeno i u istoj prostoriji, obučava u tijeku školske godine jedan nastavnik ili više nastavnika sukcesivno. S obzirom na razrede iz kojih su sastavljena, odjeljenja mogu biti nekombinirana i kombinirana.

Nekombinirano odjeljenje je odjeljenje u kome se nalaze učenici samo jednog razreda. Kombinirano odjeljenje je odjeljenje u kome se nalaze učenici dva ili više razreda.

Razred je stupanj školovanja u kojem učenici u tijeku školske godine, stiču određeni obujam znanja, a prema nastavnom planu i programu određene vrste škole.

Završni razred je onaj razred kojim učenik završava školovanje u toj školi. Učenici koji su na kraju školske godine negativno ocijenjeni iz tri ili više predmeta (suglasno propisima za tu vrstu škole) ili koji nisu položili popravni ili razredni ispit su ponovci i oni mogu dva ili više puta upisivati isti razred.

Ponovac je učenik koji je na kraju školske godine negativno ocijenjen iz tri ili više predmeta (suglasno propisima za tu vrstu škole) ili onaj koji na kraju školske godine ne položi popravni, odnosno razredni ispit.

PUBLIKOVANJE

Statistika osnovnog obrazovanja se objavljuje prema planu publikovanja u priopćenjima u formi preliminarnih i konačnih podataka.

SREDNJE OBRAZOVANJE

CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj statistike srednjeg obrazovanja je da prikazuje podatke o stanju, strukturi i razvoju srednjih škola, kao i podatke o strukturi učenika i nastavnika u tim školama, te o rezultatima školovanja.

IZVOR PODATAKA

Agencija za statistiku BiH agregira i objavljuje podatke dobijene na temelju statističkih istraživanja o obrazovanju koja provode entitetski zavodi za statistiku i Brčko distrikt BiH.

IZVJEŠTAJNA JEDINICA

U statistici srednjeg obrazovanja izvještajna jedinica je svaka javna i privatna redovita srednja škola kao i srednja škola za učenike sa poteškoćama u razvoju. Redovite srednje škole su razvrstane po vrstama škola: gimnazije, umjetničke, vjerske, tehničke i srodne i stručne srednje škole. Kod srednjih škola za učenike sa poteškoćama u razvoju obuhvaćena su i specijalna odjeljenja koja su formirana pri redovitim školama.

JEDINICA PROMATRANJA

Jedinica promatranja su svi učenici koji pohađaju srednju školu i školu za djecu sa poteškoćama u razvoju, kao i nastavno osoblje zaposleno u srednjim školama.

OBUH VAT

Statistika srednjeg obrazovanja je statistika punog obuhvata, što znači da su statističkim istraživanjem obuhvaćeni učenici svih redovitih srednjih škola i učenici srednjih škola za djecu sa poteškoćama u razvoju, koji su u datoj školskoj godini upisani u srednju školu, kao i nastavno osoblje zaposleno u srednjim školama.

METODE I VRIJEME PRIKUPLJANJA PODATAKA

Podaci se prikupljaju jednom godišnje, za cijelu školsku godinu. Podaci za srednje obrazovanje se prikupljaju godišnjim izvješćima na početku školske godine. Podaci se prikupljaju iz administrativnih izvora i putem web aplikacije. Podatke dobijene od entitetskih zavoda za statistiku i ekspoziture Agencije u Brčko distriktu, Agencija za statistiku BiH objavljuje u agregiranom – zbirnom obliku.

DEFINICIJE NAJZNAČAJNIJIH POJMOVA

Srednja škola je ustanova za obavljanje djelatnosti u oblasti srednjeg obrazovanja i odgoja. Škola obavlja obrazovno-odgojnu djelatnost ostvarivanjem nastavnog plana i programa. U školi se stiču opća i stručna znanja i sposobnosti za daljnje školovanje. Srednja škola može biti osnovana kao gimnazija, tehnička, stručna, vjerska, umjetnička i škola za učenike sa poteškoćama u razvoju.

Odjeljenje je skupina učenika koju, istovremeno i u istoj prostoriji, obučava u tijeku školske godine jedan nastavnik ili više nastavnika sukcesivno.

Razred je stupanj školovanja u kojem učenici u određenom vremenskom intervalu, ali najdulje u jednoj školskoj godini, stiču određen obujam znanja prema nastavnom planu i programu određene vrste škole. Završni razred je onaj razred kojim učenik završava školovanje u toj školi.

Ponovac je učenik koji drugi put ili više puta upisuje isti razred. Učenik upućen da ponavlja razred je onaj učenik koji je na kraju školske godine negativno ocijenjen iz tri ili više predmeta (suglasno propisima za tu vrstu škole) ili onaj koji na kraju školske godine ne položi popravni ispit.

PUBLIKOVANJE

Statistika srednjeg obrazovanja se objavljuje prema planu publikovanja u priopćenjima u formi preliminarnih i konačnih podataka.

VISOKO OBRAZOVANJE

CILJ ISTRAŽIVANJA

Namjena istraživanja jeste proizvodnja statističkih podataka u oblasti visokog obrazovanja, sa ciljem pružanja informacija o upisanim studentima na sve razine visokog obrazovanja, diplomiranim studentima, magistrima znanosti, specijalistima i doktorima znanosti, kao i informacija o nastavnicima i suradnicima na javnim i privatnim visokoškolskim ustanovama u BiH.

IZVOR PODATAKA

Podaci o broju upisanih studenata na visokoškolskim ustanovama, dobivaju se prilikom upisa studenata u zimskom semestru svake školske godine. Podaci o broju studenata koji su diplomirali te o broju kandidata koji su stekli zvanje magistra ili doktora znanosti dobijaju se za svaku kalendarsku godinu. Za doktore znanosti podaci se odnose na kalendarsku godinu u kojoj je kandidat obranio doktorsku disertaciju, a ne godinu u kojoj je uveden u registar doktora znanosti. Podaci o nastavnicima visokoškolskih organizacija temelje se na izvješću o broju i strukturi nastavnog osoblja u zimskom semestru svake školske godine.

Prikupljene statističke podatke za visoko obrazovanje Agenciji za statistiku BiH dostavljaju: Federalni zavod za statistiku, Republički zavod za statistiku Republike Srpske i ekspozitura Agencije u Brčko distriktu BiH.

OBUH VAT

Statističko istraživanje o visokom obrazovanju se provodi na punom obuhvatu izvještajnih jedinica. Statistika visokog obrazovanja obuhvata studente upisane u promatranj oj školskoj/akademskoj godini na svim javnim i privatnim visokoškolskim ustanovama, na sva tri ciklusa studija, diplomirane studente koji su završili prvi ciklus studija u kalendarskoj godini na svim visokoškolskim ustanovama, specijaliste, magistre znanosti, mastere i doktore znanosti koji su završili postdiplomske studije, odnosno studije drugog ili trećeg ciklusa na svim visokoškolskim ustanovama, kao i nastavnike i suradnike zaposlene na temelju ugovora o radu i angažirane prema drugim ugovorima.

IZVJEŠTAJNA JEDINICA

U statistici visokog obrazovanja izvještajne jedinice su visokoškolske ustanove (kako javne tako i privatne).

JEDINICA PROMATRANJA

Jedinica promatranja su upisani studenti na studije prvog, drugog i trećeg ciklusa, diplomirani studenti, magistri znanosti, masteri, specijalisti i doktori znanosti i nastavnici i suradnici na svim visokoškolskim ustanovama u BiH.

METODE I VRIJEME PRIKUPLJANJA PODATAKA

Izvještaje o upisu studenti ispunjavaju prilikom upisa u datu školsku godinu, a ostale prilikom završetka studija.

Prikupljanje se vrši bez obzira na koji način su visokoškolske ustanove organizirane, odnosno, bez obzira radi li se o javnim ili privatnim visokoškolskim ustanovama. Zbirno izvješće o upisanim studentima na sva tri ciklusa studija kao i zbirno izvješće o akademskom osoblju visokoškolske ustanove popunjavaju putem web aplikacije. Istraživanja se provode u godišnjoj periodici.

DEFINICIJE NAJZNAČAJNIJIH POJMOVA

Prema Okvirnom zakonu o visokom obrazovanju u BiH, **visoko obrazovanje** znači obrazovanje nakon srednje škole koje vodi do međunarodno priznatog stupnja visokog obrazovanja. Visoko obrazovanje se organizira u tri ciklusa i to:

- ❖ Studije prvog ciklusa koje traju najmanje tri, a najviše četiri godine i vrednuju se sa najmanje 180, odnosno 240 bodova, sukladno Europskim sustavom prijenosa bodova (ECTS);
- ❖ studije drugog ciklusa organiziraju se nakon studija prvog ciklusa traju jednu ili dvije godine i vrednuju se sa 60, odnosno 120 ECTS bodova i to na način da u zbiru sa prvim ciklusom iznose najmanje 300 ECTS bodova;

Izuzetak su integrirane studije koje se izvode kao jedinstveni studijski program koji obuhvata prvi i drugi ciklus studija i vrednuje se sa najmanje 300 odnosno integrirani studiji medicine i stomatologije koji se vrednuju sa najmanje 360 ESTS bodova.

- ❖ studije trećeg ciklusa organiziraju se nakon drugog ciklusa akademskih studija, traju tri godine i vrednuju se sa najmanje 180 ECTS bodova.

Visokoškolske ustanove su visoke škole i sveučilišta i mogu biti javne i privatne.

Naziv **Visoka škola** odnosi se na visokoškolsku ustanovu, koja realizira najmanje jedan studijski program iz jedne oblasti obrazovanja.

Naziv **Sveučilište** odnosi se na visokoškolsku ustanovu koja realizira najmanje pet različitih studijskih programa iz najmanje tri oblasti obrazovanja i akademska stupnja sva tri ciklusa. Sveučilište ima organizacijske jedinice kao što su fakulteti, akademije i znanstvenoistraživački instituti.

Upisani student je svaka osoba upisana na visokoškolsku ustanovu.

Apsolventi su studenti koji su pohađali sva predavanja te u tijeku apsolvenskog staža (koji traje 12 mjeseci od isteka posljednje godine studija) polažu preostale ispite i brane diplomski rad, ukoliko je isti predviđen.

Diplomirani student je osoba koja dobija diplomu o završenoj visokoj školi, fakultetu ili akademiji umjetnosti.

Magistar znanosti je osoba koja je završila postdiplomske studije te obranila magistarsku tezu.

Master je osoba koja je završila studije drugog ciklusa u trajanju od godinu dana, odnosno dvije godine, koji se vrednuje sa 60 ECTS bodova, odnosno 120 ECTS bodova, i to tako da zbir bodova prvog i drugog ciklusa studija iznosi ukupno 300 ECTS bodova.

Specijalista je osoba koja je završila specijalističke studije te obranila specijalistički rad.

Doktor znanosti je osoba koja je obranila doktorsku disertaciju.

PUBLIKOVANJE

Statistika visokog obrazovanja se objavljuje prema planu publikovanja u priopćenjima u formi preliminarnih i konačnih podataka.

Posljednje ažuriranje: 25.01.2024. godine

9 771840 108201